

Otázka: Jan Ámos Komenský

Předmět: Pedagogika

Přidal(a): Barbora Horvatová

Obsah maturitní otázky

- život J. A. Komenského
- nejvýznamnější díla J. A. Komenského
- pedagogický odkaz J. A. Komenského

Jan Ámos Komenský (1592–1617)

- učitel národa
- 3. mezinárodní den učitelů
- nejslavnějších pedagog, filosof
- biskup jednoty bratrské
- spisovatel a překladatel, hudebník, politik, vlastenec,
- Básník „naděje a víry“
- místo narození nejisté (Komňa, Nivnice, Uherský brod) – pravděpodobně na jižní Moravě
- Zavedl školní týden, vyučovací hodiny a prázdniny
- zakladatel pedagogiky jako vědy
- požadavek na permanentní vzdělávání dospělých

- celý systém se snažil vypracovat pro blaho svého národa

Studia

- Strážnice - poručnictví u otcovy sestry, po smrti rodičů - studoval na gymnáziu
- Přerov - Latinská škola - Střední škola - talent, studiu na náklady jednoty bratrské
- univerzity - Heidelberg, Herborn - studoval teologii

První působení - Fulnek

- bratrská škola, první pedagogické úspěchy

Začátek náboženské a politické útisku

- vládce Ferdinand II., ztráta náboženské svobody, povstání - defenestrace po bitvě na bílé hoře (1620)
- poprava českých pánů (1621)

Třicetiletá válka, bída, náboženský útlak

- obléhání Prahy
- Karel starší ze Žerotína = pomoc J. Á. Komenskému
- násilná rekatolizace

Útěk do ciziny

- exil
- Lešná 1628 až 1650
- Šaříšský (blatný), Potok (1650–1654) = politická a pedagogické hnutí
- Anglie, Švédsko, Sedmihorky
- vycházel z bible Kralické
- Nizozemí = poslední místo jeho působení = pohřeb (15.11.1670 Naarden)
- poslední biskup jednoty bratrské
- ve své době uznávána autorita

Díla - publikační činnost

- Labyrint světa a ráj srdce (1631)
- Hlubina bezpečnosti
- Truchlivý - ohlas osudový ran, které postihly Komenského i jeho národ
- Didaktika (1628 až 1630) = 30 kapitol, původně psaná český později přepsaná do latiny, tiskem vyšla z roku 1657 jako Opera Didactica Omnia, česky vyšla 1849 (národní obrození)
- Ráj český - návrh na obnovu české výchovy, 1. část didaktika česká= první systematické dílo o výchově, 2. část = speciální didaktika
- Dveře jazyků otevřené = nejen učebnice latinského jazyka, nýbrž všech věcí, jednalo se o dětskou encyklopedii, přeložené do 20 jazyk
- Informatorium školy Mateřské= nutnost předškolní pedagogiky, návod, jak vychovávat do šesti let s rodiči, předškolní výchova = laskavost, trpělivost, podpora touhy, důležitost smyslu (výchova rozumová, mravní, náboženská)
- Svět v obrazech (1653) nový typ učebnice vychází z latiny, doplněná obrázky
- KŠAFT umírající matky jednoty bratrské = je násilný odchod nekatolíků z českých zemí, KŠAFT = závěť církvi, která se nemůže vrátit do vlasti zpět, „ věřím já i bohu že vláda věci tvých zpět se k tobě nevrátí, ó lide český“

Další díla

- Poklad jazyka českého = encyklopedický slovník – shořel v Lešně
- Škola hrou (schola ludus) hravá forma ve vyučování, bez memorování
- Obecná poradna o napravení lidí = filosofický spis
- Hlubina bezpečnosti = víra v Boha po smrti rodiny
- Světlo v temnotách = spis z těžkého životního období

Obecné pedagogické zásady

Dělení výchovy na dobu

1. Předškolní = 0 až 6 let = klín mateřský, rozvoj smyslů
2. Obecné vzdělávání = 6 až 12 = škola obecná v každé obci, vesnici a městečku (vyučuje se čtení, psaní, aritmetika s prvky geometrie, přírodověda, geografie, náboženství, ruční práce a zpěv)
3. Latinská škola = 12 až 18 = v každém městě (vyučuje se gramatika, rétorika, dialektika, matematika, aritmetika, muzika, fyzika, historie, geografie, bohosloví, etika)
4. Akademii = 18 až 24 = v každém království či provincii, vrcholem vzdělávání je cestovat

Obecné pedagogické zásady

- nejdůležitější doba pro vzdělání první období (vliv rodiny)
- vzdělávání bez rozdílu majetku a pohlaví
- názor ne vyučování (obrazem, přírodou, hmotnými věci)
- neuznávání přílišné volnosti a svobody pro studenty (pozor na zahálka tzv. lenost)
- boj proti těžkým fyzickým trestům, malé tresty doporučené (uznávaná metlička)

Dělení dětí dle nadání:

- Bystré, dělají radost
- Bystré, líné
- Bystré, vzpurné
- S nedostatkem bystré mysli
- S nedostatkem bystré mysli, líné
- S nedostatkem bystré mysli, vzpurné

Cíl výchovy = příprava na tomto světě k věčnému životu po smrti

- poznat sebe a svět = moudrost
- ovládnout sebe = mravnost
- povznést se k bohu = zbožnost

Zásady výuky dle Komenského

- Zásady názornosti = přímá žákova zkušenost
- Zásady systematičnosti = učivo by na sebe mělo navazovat, nejen v jednotlivých předmětech, ale i mezi nimi
- Zásada aktivity = žáci by měli získat své vlastní zkušenosti a používat je v praxi
- Zásada trvalosti = je třeba učivo opakovat
- Zásada přiměřenosti = učitel by měl vycházet z věkových a individuálních schopností dětí